

duurzame winst voor MKB

Colofon

'Duurzame winst voor het MKB' is bedoeld voor het midden- en kleinbedrijf (MKB). In dit boek leggen we in zeven praktische stappen uit hoe je duurzame winst kunt boeken. De nieuwe wereldwijde richtlijn voor duurzaam ondernemen (ISO 26000) vormt hierbij de leidraad.

De auteurs Hans Kröder en Jaap de Vries hebben, in samenwerking met een groot aantal bedrijven, ervaringen en praktische tips gebundeld in deze uitgave.

De negentien bedrijven van de cases zijn:

AddComm, AFAC, Bewegingscentrum Drachten, Dijkhuis Aannemersbedrijf, Douma Staal, Hoekstra Installatiebedrijf, Holiday Ice, Hotel Tjaarda, Lavital, LNO Drukkerij, Oud Arlesteyn, Overwijk Koffiesystemen, Plastic Company, PrintRun, Satelliet Meubelen, SOLIS, Vaessen, Van Munster Recyclers en Vitalis. Case nummer twintig is een case gericht op de sector Food & Agri.

Dit boek is tevens tot stand gekomen met de bezielende ondersteuning van: MKB-Nederland, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, FNV, MVO Nederland en NEN, waarvoor onze dank!

○ Auteurs	Hans Kröder en Jaap de Vries
○ Redactie en realisatie	Op het puntje Communicatie, Meppel
○ Vormgeving	Studio 39, Zwolle
○ Druk	VDA Groep, Apeldoorn

Delen uit de tekst van dit boek mogen worden geciteerd of verspreid onder vermelding van de bron. De auteurs stellen het op prijs als deze informatie wordt gedeeld met collega-ondernemers.

Eerste druk: 2012
ISBN nummer: 978-90-819661-0-8
Uitgever: Learn2improve your planet
Distributie: NEN Uitgeverij (Normshop)
Website: www.duurzamewinstvoormkb.nl

Inhoud

	Voorwoord	4
1	Duurzame winst	8
2	Welke MVO thema's zijn van belang?	12
3	Drijfveren	22
4	Hoe pak ik het aan?	24
5	MKB-Nederland	48
	case 1 AddComm	50
	case 2 AFAC	53
	case 3 Bewegingscentrum Drachten	56
	case 4 Dijkhuis Aannemersbedrijf	59
	case 5 Douma Staal	62
6	Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	66
	case 6 Hoekstra Installatiebedrijf	68
	case 7 Holiday Ice	71
	case 8 Hotel Tjaarda	74
	case 9 Lavital	77
	case 10 LNO Drukkerij	80

Inhoud

7	FNV	84
	case 11 Oud Arlesteyn	86
	case 12 Overwijk Koffiesystemen	89
	case 13 Plastic Company	92
	case 14 PrintRun	95
	case 15 Satelliet Meubelen	98
8	MVO Nederland	102
	case 16 SOLIS	104
	case 17 Vaessen	107
	case 18 Van Munster Recyclers	110
	case 19 Vitalis	113
	case 20 MVO-expeditie Food & Agribusiness	116
9	NEN	120
10	Handige tools	122
11	Meer diepgang	124
12	Waar vind ik meer informatie over MVO?	127
13	Over de auteurs	131

1

Duurzame winst

Duurzame winst - voor MKB, zou eigenlijk moeten heten: Duurzame winst - voor én door MKB.

Dit stappenplan helpt je als ondernemer om duurzame winst voor je eigen bedrijf te boeken. Gelukkig gaat het nog een stap verder: je leert ook om duurzame winst te boeken voor samenleving, natuur & milieu en economie. Zodoende wordt het midden- en kleinbedrijf een hoeksteen voor een nieuwe duurzame economie.

Drie dimensies van duurzame winst

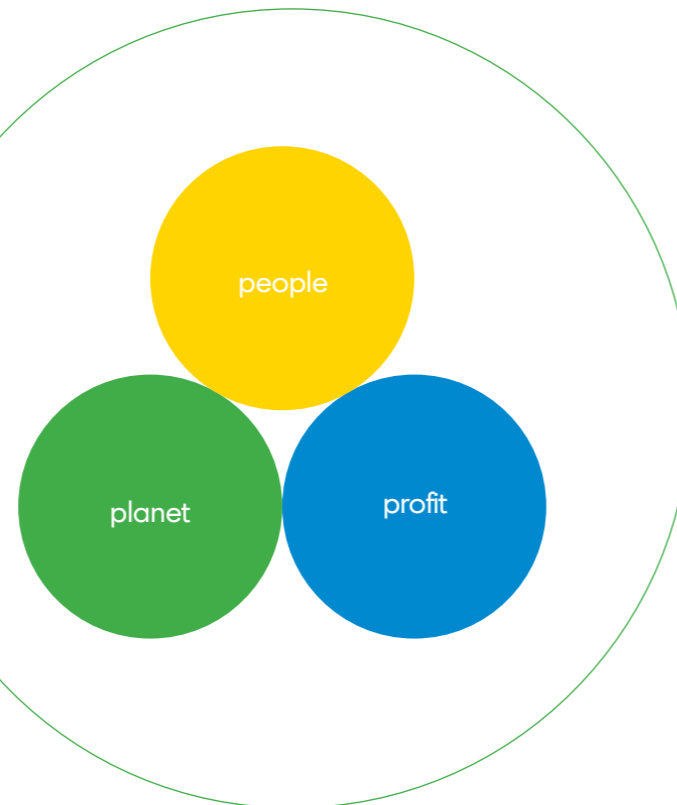
Wat is nu eigenlijk duurzame winst?

Met duurzame winst bedoelen wij drie vormen van 'winst'.

- voor gezondheid en welvaart van mensen
- voor natuur & milieu
- voor het economisch systeem

Het gaat dus om drie dimensies van duurzaamheid, die ook wel worden genoemd:

- sociale duurzaamheid (**People**)
- ecologische duurzaamheid (**Planet**)
- economische duurzaamheid (**Profit**)

Balans herstellen

Bij de term 'duurzaam ondernemen' denk je al gauw aan energiebesparing, afvalscheiding en andere milieuthema's. Alhoewel die zeker belangrijk zijn, is duurzaam ondernemen veel breder. Bij die brede benadering gaat het naast milieu ook om thema's als mensenrechten, werkomstandigheden, consumentenbelangen en eerlijk zaken doen. Wij leven in een tijd dat we gaan leren om de balans te herstellen tussen mens, natuur & milieu en economie. Deze drie dimensies zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Je zult ontdekken dat er zeven thema's zijn die helpen om de balans te creëren.

Een nieuwe duurzame economie

Er is een transitie ingezet naar een nieuwe duurzame economie: van een lineaire economie, waar verspilling de norm is, naar een kringlooeconomie waarbij natuurlijke hulpbronnen steeds opnieuw gebruikt worden en energie volledig duurzaam wordt opgewekt. Een economie waarin de welvaart bovendien eerlijk is verdeeld. Willen we onszelf en toekomstige generaties een kans geven, dan is dit de enige juiste keuze.

Een duurzame ondernemer speelt hierop in, anticipeert op maatschappelijke ontwikkelingen en benut de kansen om meerwaarde te creëren voor mens, natuur & milieu en economie:

people, planet, profit. Duurzaam ondernemen is dus vooral ook toekomstgericht ondernemen!

MVO voor alle organisaties

Er zijn vele definities in omloop voor duurzaam ondernemen. In Nederland wordt ook vaak maatschappelijk verantwoord ondernemen, kortweg MVO, gebruikt. In het buitenland noemt men het meestal sustainability of (corporate) social responsibility. Alhoewel je bij elke term nuances kunt aanbrengen, komen ze in het algemeen op hetzelfde neer. ISO 26000 spreekt over 'maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties'. Dit om aan te geven dat MVO niet alleen van toepassing is op het bedrijfsleven, maar ook op overheden, vakbonden, consumentenorganisaties, maatschappelijke organisaties, wetenschap en onderwijs. Het is van toepassing op alle organisaties ongeacht type en grootte.

MVO definitie

Kort samengevat is de definitie van ISO 26000 voor duurzaam ondernemen:

Maximaliseer je bijdrage aan mens, natuur & milieu en economie, en hou rekening met de behoeften van nu en van toekomstige generaties.

Actieve verantwoordelijkheid

Duurzaam ondernemen begint met respect hebben voor én voldoen aan wet- en regelgeving, maar het kan veel verder gaan. Zeker in landen waar wet- en regelgeving niet altijd rechtvaardig zijn. Of in situaties waar wet- en regelgeving ontoereikend zijn of zelfs ontbreken. Of wanneer regels elkaar tegenwerken. Dat maakt het ook zo interessant: het gaat om je eigen keuzes over de toekomst van je bedrijf en de maatschappij.

Wees dus alert en kijk of je verder wilt gaan en kunt gaan dan er van je wordt geëist. Het gaat erom dat bedrijven en andere

organisaties actief verantwoordelijkheid nemen voor hun effecten op samenleving, natuur & milieu en economie en waar mogelijk zelfs een (maximale) positieve bijdrage leveren. Actief verantwoordelijkheid nemen is geen idealisme. Het wordt van iedere organisatie verwacht. Als je het serieus aanpakt, levert het veel goodwill op. Daarnaast word je je ook meer bewust van de positie van je bedrijf in de samenleving. Je kunt vervolgens alerter reageren op ontwikkelingen in de maatschappij en je ziet sneller nieuwe zakelijke kansen.

Verenigde Naties en duurzaamheid

ISO 26000 sluit aan op de - sinds 1987 - meest gangbare definitie van duurzame ontwikkeling uit het VN-rapport 'Our common future', ook wel Brundtland commissie genoemd:

“Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties in gevaar te brengen om in hun behoeften te voorzien.”

Behalve het zeker stellen van een goede toekomst voor volgende generaties, stelde de commissie dat ook een betere verdeling van de welvaart in de wereld een voorwaarde is voor duurzame ontwikkeling.

op naar
een nieuwe
duurzame
economie

Hoe pak ik het aan?

De meeste ondernemers hebben wel stappen gezet richting duurzaam ondernemen, vaak zonder het zich te realiseren. Veel familiebedrijven hebben al een sterke binding met maatschappelijke verantwoordelijkheid. Toch aarzelen ondernemers ook om het op een echt structurele manier aan te pakken. Vaak is tijdgebrek of geld een argument, of men weet niet precies waar te beginnen.

Een duurzame reis

Duurzaam ondernemen is geen eindbestemming maar een proces. Het is een leer- en groeiproces, niet alleen voor jou als ondernemer maar ook voor je klanten, leveranciers, partners, de overheid en de omgeving.

Dit boek biedt je een concreet stappenplan om de duurzame reis tot een succesvolle en aangename reis te maken. De ervaring leert dat: MKB-ers zijn in staat om snel te schakelen en dat is een groot voordeel in deze snel veranderende maatschappij. De bedrijven in dit boekje tonen het aan: ga aan de slag met deze concrete stappen en de resultaten zijn verrassender dan verwacht. Toon lef, want niets doen is géén optie.

Een handig stappenplan

Dit stappenplan is gebaseerd op de nieuwe, wereldwijde richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties: ISO 26000.

Dit betekent voor jou:

- Een integrale benadering, met aandacht voor principes, thema's en proces
- Een complete aanpak, voorzien van alle relevante MVO kernthema's
- Continuïteit voor de toekomst door wereldwijd draagvlak

De wereldwijde richtlijn biedt je houvast en zorgt voor een logische kapstok. Een belangrijk extra voordeel is dat iedereen nu dezelfde taal spreekt. Dat maakt het verduurzamen van ketens een stuk efficiënter.

Het stappenplan bestaat uit de volgende zeven stappen;

1. Herkennen van MVO
2. Bepaal MVO waarden en richting
3. Identificeer en betrek belanghebbenden
4. Bepaal MVO-prioriteiten en iconen
5. Integreer MVO in bedrijfsvoering
6. Communiceer naar belanghebbenden
7. Oefen invloed uit en werk samen

1. Kijk waar je bent
2. Kies je bestemming
3. Bepaal je reisgezelschap
4. Stippel je route uit
5. Maak je reis steeds duurzamer
6. Laat weten waar je bent
7. Werk samen met je reisgenoten

stap 1

Herkennen van MVO

Kijk waar je bent

Als je op internet gaat zoeken naar 'MVO' en 'duurzaamheid' vind je talloze definities en concepten. Dit maakt het voor de ondernemer direct erg lastig. Het is een duurzaam woud, zeg maar gerust 'jungle', waar je door de bomen het bos niet meer ziet.

Hans Kröder geeft aan:

Je kunt volledig vertrouwen op de inhoud van dit boek, dat is gebaseerd op een richtlijn waar tien jaar aan is samengewerkt door experts over de gehele wereld.

Bij je eerste stap zijn de volgende zaken van belang:

- Begrijpen van MVO (de ISO 26000 'bril': ethische, inhoudelijke en procesfocus)
- Besef dat je een positie vervult in de waardeketen en maatschappij

Begrijpen van MVO

Het begrijpen van MVO is heel simpel gemaakt voor alle organisaties en mensen in de wereld. Hiertoe hoef je enkel door de 'ISO 26000-bril' te leren kijken. Deze bril bevat drie invalshoeken:

1. Ethische focus: zeven normen en waarden voor MVO (de zeven MVO-principes)
2. Inhoudelijke focus: zeven MVO-kernthema's
3. Proces focus: zeven stappen uit dit boekje

- **Ethisch:** De zeven MVO-principes vormen een ethische paraplu voor goed bestuur van elke organisatie. Zij geven aan WAAROM gedrag bij duurzaam ondernemen zo belangrijk is. In stap 2 (Bepaal MVO waarden en richting) worden de principes toegelicht. Bijvoorbeeld: transparant zijn, respecteren van mensenrechten en inzicht geven in je prestaties.
- **Inhoudelijk:** De zeven MVO-kernthema's bevatten alle onderwerpen waarmee een organisatie bijdragen kan leveren aan duurzame ontwikkeling. Zij geven aan WAT MVO is. Bijvoorbeeld: Goede werkomstandigheden, eerlijk zakendoen, klant- en consumentenbelangen en milieu (zie: H2).
- **Proces:** De procesfocus richt zich op het toepassen van MVO in de kernactiviteiten ('core business') en dagelijkse praktijk. De zeven stappen uit dit stappenplan geven aan HOE je MVO kunt integreren in je bedrijfsvoering. Bijvoorbeeld: Bepalen van je MVO-prioriteiten, communiceren naar je belanghebbenden en invloed uitoefenen.

Besef dat je een positie vervult in de waardeketen en maatschappij

Jouw MKB-bedrijf bevindt zich in een schakel in een waardeketen. Productie, handel, transport, dienstverlening: het type bedrijf maakt niet uit. En in die waardeketen bevinden zich meerdere schakels en meerdere partijen, waarvan sommige belanghebbenden zijn zoals klanten, consumenten, leveranciers, partners, concurrenten, aandeelhouders en branche-organisaties. Buiten die waardeketen kunnen zich ook partijen bevinden die belanghebbende zijn,

bijvoorbeeld overheid, burgers, omwonenden, maatschappelijke organisaties en media. De MVO-wegwijzer (hoofdstuk 10) noemt dit de OMGEVING.

Jaap de Vries vult aan:

Door te beseffen welke positie je onderneming inneemt in de waardeketen (en omgeving), wordt het herkennen van je maatschappelijke verantwoordelijkheid mogelijk. Wij leven nu in een tijd dat wij onze blik nog beter op de maatschappij en onze omgeving moeten richten. Zie hiertoe ook stap 7: oefen invloed uit en werk samen.

Het goede nieuws is:
je kunt stoppen met
'googlen' naar MVO
en duurzaamheid definities

Hans Kröder

Onze omgeving stelt
steeds duidelijker haar eisen en
verwachtingen ten aanzien
van de effecten van onze
bedrijfsvoering op mens,
milieu en economie

Jaap de Vries

8

MVO Nederland

MVO Nederland is de nationale kennis- en netwerkorganisatie voor bedrijven met MVO-ambitie. Ons streven is om van maatschappelijk verantwoord ondernemen een vanzelfsprekende zaak te maken voor alle ondernemers in Nederland. Sinds de oprichting in 2004, is MVO Nederland uitgegroeid tot hét startpunt voor alle ondernemers die hun bedrijfsvoering willen verduurzamen en daarover van gedachten willen wisselen met gelijkgestemden, brancheverenigingen, overheden en maatschappelijke organisaties.

Directeur Willem Lageweg vertelt enthousiast:

De vraag naar duurzaamheid stijgt. Bedrijven en overheden stellen in toenemende mate MVO-eisen aan hun toeleveranciers. Ook consumenten kopen steeds bewuster in. Deze groeiende marktvraag is voor veel ondernemers reden om met MVO aan de slag te gaan. Maar ook kostenbesparingen en grondstoffenschaarste zijn belangrijke argumenten om de bedrijfsvoering verder te verduurzamen.

Bedrijven die serieus bezig zijn met duurzaam ondernemen, passen zich gemakkelijker aan de veranderende omgeving aan. Zij zijn minder afhankelijk van economische schommelingen. Ook zijn ze aantoonbaar efficiënter en innovatiever.

Steeds meer ondernemers gebruiken ISO 26000 om MVO systematisch te integreren in de bedrijfsvoering. Dat vind ik fantastisch om te zien!

Pieter van der Ploeg,
manager brancheprogramma MVO Nederland

MVO Nederland helpt je op weg

MVO Nederland geeft handen en voeten aan maatschappelijk verantwoord ondernemen door het voor elke ondernemer te vertalen naar marktkansen, tips, praktijkvoorbeelden en contacten. Zo ook met de richtlijn ISO 26000. Speciaal voor MKB-ondernemers heeft MVO Nederland - samen met NEN en Agentschap NL - een overzichtelijke wegwijzer ontwikkeld. Deze wegwijzer helpt je op weg met de richtlijn.

Kijk hiervoor op: www.mvo-wegwijzer-iso26000.nl

Partners van MVO Nederland kunnen daarnaast gebruik maken van MVO MAPS. Dit is een online zelfanalyse waarmee bedrijven snel een goed overzicht krijgen van hun eigen MVO-positie (zie hoofdstuk 10).

Sluit je aan bij het MVO-netwerk

In ons MVO-netwerk vind je inspiratie bij collega-ondernemers. Het is dé plek waar je kunt netwerken en 'duurzame' deals kunt sluiten. Waar je MVO-ambities waar worden gemaakt, hoe groot of klein die ook zijn.

Het partnernetwerk van MVO Nederland telt ruim tweeduizend bedrijven en organisaties. Elke maand komen daar ongeveer vijftig partners bij. Deze ondernemingen komen uit alle sectoren en variëren van éénpersoonsbedrijven tot multinationals.

Wil je ook partner worden van MVO Nederland? Kijk dan op:

www.mvonederland.nl/partners

Dit handige stappenplan maakt duurzaam ondernemen waardevol voor MKB-ers. Met veel praktische tips!

Willem Lageweg,
directeur MVO Nederland

case 5

Douma Staal

Douma Staal BV is een handelsonderneming op het gebied van staal, buizen, blank staal, roestvast staal en buiscomponenten, die beschikt over een computergestuurde boor- en zaaginstallatie. Vanuit de vestiging in Sneek levert het bedrijf aan onder andere machinefabrieken, staalbouwers, jachtwerven en bouwondernemingen. Bij het familiebedrijf werken in totaal 46 medewerkers.

Directeur Geert Jan Douma vertelt enthousiast over zijn bedrijf en zijn visie op duurzaam ondernemen:

Het gaat niet alleen om energie, maar ook hoe je omgaat met je medewerkers. Zo werken wij met een fysiotherapeut die onze medewerkers ondersteunt bij het vinden van een goede werkhouding en klachten vroegtijdig onderkent. Het gaat ook om draagvlak in de organisatie. Het denken over MVO moet bij onze medewerkers tussen de oren zitten. Verder vind ik duurzame samenwerking met andere bedrijven erg belangrijk. Zo deel ik mijn ervaringen binnen de ondernemersvereniging en in de branche. Je moet steeds bereid zijn om te leren van anderen en open staan voor nieuwe ideeën.

Hiaten

Wij waren al vrij ver op weg met duurzaam ondernemen, toen wij de kans kregen om mee te doen met het Koploperproject in de A7-zone. Toch hebben we er veel aan gehad. We gebruikten de DuOn-Scan van DGMR en daarmee de ISO 26000-richtlijn als nulmeting. Dit verbreedde ons inzicht en bracht meer bewustwording. De uitkomsten zijn heel herkenbaar en geven het vertrouwen dat we goed op weg zijn. Het laat ook zien waar nog hiaten liggen, zoals bijvoorbeeld aandacht voor arbeidsomstandigheden bij onze leveranciers. Ik moet zeggen, er zaten wel een aantal lastige vragen tussen, die we niet direct konden thuisbrengen. Je ziet zo wel hoe breed MVO eigenlijk is.

Doorgaand proces

Door het Koploperproject hebben we verschillende nieuwe dingen opgepakt. Zo willen we de uitbreiding van ons bedrijfspand energieneutraal realiseren. Van een andere Koploper, Holiday Ice, hebben we geleerd dat we luchtleidingen 's avonds kunnen afsluiten. Ook zetten we in het weekend de apparatuur stil en hebben we overleg met de transporteur over onder andere zuinig rijden. Wij verstrekken hierover informatie in tien talen aan onze chauffeurs. Uiteindelijk willen we energieneutraal zijn, wat betreft onze gebouwen. Voor vrachtwagens is dat vooralsnog heel moeilijk, maar we blijven de ontwikkelingen actief volgen.

Bewust personeel

We communiceren er veel over met onze medewerkers. Elke week komt er wel een klein idee uit de medewerkers naar voren. Ze waren al meer bewust dan ik dacht. Ze letten bijvoorbeeld op afvalscheiding en papierbesparing. Alle afdelingen kregen het Duurzaamheidsprofiel (DuOn-Scan) en het verslag van de Milieubarometer en het is uitgebreid besproken. Het is een vast agendapunt in personeelsvergaderingen.

Niet om de mode

Extern gaan we ook meer communiceren, onder meer via onze website. We waren hier nog erg bescheiden mee. Je moet je ook niet overschreeuwen, vind ik. Het moet natuurlijk gedrag zijn, dan voelt het ook goed. Als je het om de mode doet, sla je de plank mis. We maken nog geen duurzaamheidsverslag. Dat is nog geen agendapunt in de branche.

Visie

Als onderdeel van het Koploperproject hebben we ook een bondige visie over MVO opgesteld. Het is heel nuttig om je ideeën eens goed op een rij te zetten en helpt ook bij de communicatie erover. We werken dit nog verder uit. Het zou handig zijn hiervoor een stramien te hebben. Dat mis ik nog.

Geert Jan Douma

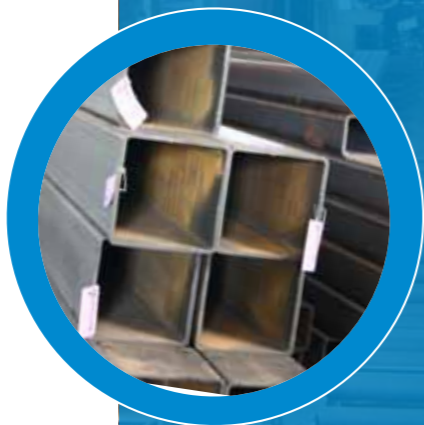

Duurzaamheid is een nooit stappend proces. Het moet bovendien gedragen worden door iedereen in de organisatie.

- * Laat je niet leiden door subsidies en dergelijke, maar neem verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties, zodat er ook in de toekomst ondernemers actief kunnen blijven. Het moet uit je hart komen, uit je eigen verantwoordelijkheid. Het moet niet alleen gaan om de Profit. Vooral mkb-ers en vertegenwoordigers van familiebedrijven zijn erg betrokken bij hun bedrijf en daarmee ook bij hun omgeving. Dat maakt ze bij uitstek ontvankelijk voor duurzaam ondernemen.
- * Begin liever vandaag dan morgen. Je ziet vanzelf dat het leuk en uitdagend is om er mee bezig te zijn. Het is geen vervelend onderwerp. Denk praktisch: wat kan je er zelf mee? Je moet als mensen samen de verantwoordelijkheid nemen.

Tips voor de branche:

- * Met vrij eenvoudige maatregelen kan je al veel doen, zoals het stopzetten van machines en luchtleidingen. Maak ook vrachtwagenchauffeurs bewust van hun rijgedrag.
- * Kijk daarnaast naar meer complexe onderwerpen als de herkomst van grondstoffen (staal), arbeidsomstandigheden in de keten en energieneutraliteit. Maak vooral bij nieuwbouw bewuste keuzes.
- * Wees steeds alert op de gezondheid en veiligheid van je medewerkers. Het is zwaar werk. Schakel bijvoorbeeld een fysiotherapeut in. Voorkomen is beter (en goedkoper) dan genezen.
- * Kijk ook of je mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunt inzetten. Onze ervaringen hiermee zijn zeer positief.

Over de auteurs

Jaap de Vries

Jaap de Vries is senior adviseur duurzaamheid en strategie van Advies- en ingenieursbureau DGMR en vestigingsmanager in Drachten. Hij is initiatiefnemer van de Koploperprojecten duurzaam ondernemen in Friesland. Hierbij zijn inmiddels tientallen midden- en kleinbedrijven, gemeenten en andere organisaties betrokken. In 2008 ontwikkelde Jaap al de duurzaamheidsscan (DuOn-Scan) met volledige gebruikmaking van ISO 26000. Jaap studeerde aan de TU Delft en werkte vervolgens acht jaar in Peru. Daar werkte hij samen met overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen en ontwikkelingsorganisaties aan het verduurzamen van steden. Hierna werkte hij drie jaar bij een internationale postdoctorale onderwijsinstelling, het Institute for Housing and Urban Development Studies in Rotterdam. Van daaruit heeft hij veel gereisd naar allerlei landen om les te geven, onderzoek te doen en advies te geven. Al dit internationale werk heeft zijn blik op de wereld en op duurzame ontwikkeling verbreed.

Hans Kröder

Hans Kröder is internationaal expert en mede-auteur van ISO 26000. Hij komt uit vier generaties van ondernemers en is sinds 1998 zelf ondernemer. Zijn eerste praktijkboek over ISO 26000 is, samen met Pierre Hupperts, geschreven voor de middelgrote en grote organisaties. Hans was vastberaden dit boek voor de kleinere ondernemers te schrijven. Om de aanpak van ISO 26000 toegankelijk te maken voor het midden- en kleinbedrijf. Hans studeerde bedrijfseconomie en wiskunde. Na het ontwerpen van informatiesystemen ontwikkelde hij - mede geïnspireerd door Eckart Wintzen - zijn belangstelling voor de menselijke en milieukant van zakendoen. In 2005 werd Hans lid van de NEN Normcommissie ISO 26000 en startte hij zijn bijdrage aan de wereldwijde integrale aanpak van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hij is mededocent van de NEN cursussen voor ISO 26000. Hij is internationaal spreker en gekozen lid van de internationale organisatie voor promotie en advies voor ISO 26000.

Dit boek is bedoeld voor het midden- en kleinbedrijf (MKB). Wat kun je als ondernemer doen om duurzaam te ondernemen? Is het een haalbare kaart, of is het alleen weggelegd voor de grote bedrijven met grote budgetten? Kun je in een paar stappen een bijdrage leveren aan maatschappij & mens, natuur & milieu en economie? Jazeker! In dit boek leggen we in zeven praktische stappen uit hoe je duurzame winst kunt boeken.

Als ondernemer krijg je antwoord op vragen als 'Wat is duurzaam ondernemen nu precies?', 'Welke thema's zijn van belang?' en 'Hoe pak ik het aan?'. Zaken als 'Wat levert het op?' en 'Welke concrete tips zijn er?' worden je aangereikt door twintig cases van bedrijven die al op weg zijn.

In hoeverre kun je met deze aanpak nu vooruit, zonder dat er binnenkort weer van alles verandert? Het goede nieuws is dat dit stappenplan is gebaseerd op de nieuwe, wereldwijde richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties: ISO 26000. Dit biedt je een integrale aanpak en een logische kapstok. Dat zorgt voor houvast, continuïteit en helpt je om de juiste keuzes te maken voor duurzaamheid. Een belangrijk extra voordeel is dat je nu samen met je medewerkers, klanten, leveranciers, zakenpartners, overheid en andere belanghebbenden dezelfde taal kunt spreken. En dat maakt het verduurzamen van je bedrijf en producten & diensten, maar ook de samenwerking in waardeketens een stuk efficiënter en effectiever.

Dit boek wordt begeleid door zeven filmclips en een introductiefilmclip. Elke clip behandelt één van de zeven stappen uit het stappenplan. De bedrijven uit de cases van dit boek laten je daarmee zien hoe zij invulling geven aan duurzaam ondernemen. De filmclips zijn gratis te zien via het youtube-kanaal: www.youtube.com/user/duurzamewinstvoormkb

Een samenvatting van dit boek in PDF-vorm en als E-book kan worden gedownload op www.duurzamewinstvoormkb.nl

Iedereen die een boek aanschaft ontvangt een tweede boek gratis. Dit gratis exemplaar kan ter inspiratie worden doorgegeven aan een klant, toeleverancier, zakenpartner of een andere geïnteresseerde.

De auteurs Hans Kröder en Jaap de Vries beschikken over unieke expertise en ervaring in de integrale aanpak van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) volgens de richtlijn ISO 26000.

De deelnemende partners aan dit boek en de filmclips zijn: het Ministerie van EL&I, MKB-Nederland, MVO Nederland, FNV en NEN.

Duurzaam
ondernemen is
geen bijzaak meer,
het is puur strategie

Jacqueline Zuidweg,
Directeur Zuidweg Partners
en zakenvrouw 2012

Dit handige
stappenplan maakt
duurzaam ondernemen
waardevol voor MKB-ers.
Met veel praktische tips!

Willem Lageweg,
Directeur MVO Nederland